

PETŐFI ATTILA

A 2008–2009-es romagyilkosság-sorozat nyomozása

Az elmúlt harminc évben életvédelmi vizsgálóként, nyomozóként, vagy vezetőként alkalmam volt néhány emberölés-sorozat felderítésében és bizonyításában részt venni (Magda Marinko-ügy, az Erdélyi Nándor-féle bolti sorozatgyilkosság, a Budapesten 2001-ben, prostituáltak sérelmére elkövetett emberölések, a XVI. kerületi, Katóka utcai emberölések stb.).

Az említett ügyek kiemelt társadalomra veszélyességük és büntetőjogi megítélésük miatt joggal vívták ki a szakma és a társadalom érdeklődését. Az ilyen ügyek eredményes felderítése és befejezése jelentős szakmai sikernek számít, és máig emlékszem az ügyekben dolgozó kollégák euforikus boldogságára, amikor fáradságot nem kímélő munkájuk révén sikerült az elkövetőket azonosítani és elfogni. Nem szabad azonban elfelejteni, hogy míg ezek az ügyek nekünk munkasikereket jelentettek, a sértetteknek és hozzátartozóiknak múlhatatlan szenvedést, fájdalmat, emberi-családi tragédiát okoztak.

Amikor 2008. június 2-án a debreceni menekülttáborra leadott első lövések eldördültek, még nem tudtuk, hogy a magyar kriminalisztika történetének új fejezete kezdődött meg. A 2008. június és 2009. augusztus közötti tizen-négy hónapon át tartó, tíz helyszínen hat ember halálát, illetve hat ember sérülését okozó emberölés-sorozat során nyolcvan lövés, tizenegy Molotov-koktél-dobás történt, ezzel további ötvenöt ember élete volt közvetlen veszélyben.

Az emberölések – ezen belül a sorozat jelleggel elkövetett cselekmények – eredményes felderítése érthetően fokozott felelősséget ró a bűnügyi szolgálatra. Különösen igaznak bizonyult mindez a romák sérelmére elkövetett cselekmények nyomozására, mivel a romakérdés napjainkig mélyen megosztja a társadalmat. Az egész társadalom, a politikai és szakmai vezetés jogosan várta el a rendvédelmi szervektől – ezen belül is mindenekelőtt a bűnügyi szolgálati ágtól –, hogy a sértettek etnikai hovatartozásával nyilvánvalóan összefüggő emberölés-sorozatot megszakítsák, az elkövetőket minél előbb elfogják és felelősségre vonják.

Mindez hónapokig tartó, egyre fokozódó feszültséget – valamint a sajtó által is gerjesztett –, teljesítménykényszert keltett a felderítésben részt vevő szervezetekben, vezetőkben és kollégákban egyaránt.

Általában, és ezen ügy kapcsán is a vezetői tevékenység része volt, hogy a felderítésben nap mint nap részt vevő kollégák válláról „le kellett venni” a fokozott felelősségtudat terhét azért, hogy befolyásmentesen, törvényesen és szakszerűen, módszeresen és alaposan végezhesék munkájukat.

Az események kronológiája

2008. március 7-re virradó éjszaka ismeretlen tettesek (*K. Árpád, K. István és P. Zsolt*, valamint egy máig ismeretlen társuk) álarcban, kesztyűben, a bejáratú ajtó befeszítésével hatoltak be *G. Csaba* besenyszögi házába, ahol az álmukból felébredő négyfős család tagjait megkötözték, pisztollyal kényszerítették, és a vadász foglalkozású családfő hét sörétes, illetve golyós vadászfegyverével, valamint az azokhoz tartozó lőszerrel a helyszínről elmenekültek.

A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Rendőr-főkapitányság folytatott nyomozást az ügyben, de mivel az elkövető kiléte nem volt megállapítható, a nyomozást 2008. július 2-án megszüntették.

Az elfogás utáni szemlék során lefoglalták a fegyvereket, amelyek kapcsán a szakértői vélemények megállapították, hogy az élet elleni bűncselekményeket ezekkel követték el.

2008. június 2-án, 0.10 óra körül, ismeretlen tettes (*K. Árpád*) a Besenyszögről eltulajdonított, Debrecenben több helyszínen elrejtett és az elkövetők által kipróbált fegyverek egyikével, egy Mauser típusú távcsöves puskával, 260 méter távolságból két célzott lövést adott le a Debrecen, Sámsoni út 149. szám alatti menekülttábor kivilágított, második emeleti ablakára. A lövés következtében *A. Hasani* szerb menekült nyolc napon belül gyógyuló, könnyű sérülést szenvedett.

2008. július 21-re virradó éjszaka, ismeretlen tettesek (*K. István és P. Zsolt*) Galgagyörkön, a Rákóczi utcában, romák által lakott házak között gyalogosan haladva, az épületekre közvetlen közletről több lövést adtak le, míg társuk (*K. Árpád*) a „visszavonulásukat” több száz méterről a távcsöves puskából leadott lövésekkel fedezte. A szerencsének tulajdonítható módon személyi sérülés nem történt.

2008. augusztus 8-án, 1.00 óra körül, ismeretlen tettesek (*K. Árpád, K. István, P. Zsolt*) Piricsén Molotov-koktélokot dobtak az Ady Endre utcai, romák által lakott épületre, és a tűz elől a házból kimenekülő *Gy. Magdolnára*

K. István kb. nyolc méterről, sörétes fegyverből tüzet nyitott, ennek következtében az asszony súlyos sérülést szenvedett.

2008. szeptember 5-én, 2.00 óra körül, a Nyíradony Tamásipuszta 2. szám alatti hatfős roma család által lakott épületre ismeretlen tettes (K. Árpád) 60-65 méterről, távcsöves puskájából két lövést adott le, amely személyi sérülést nem okozott.

2008. szeptember 29-én, 1.00 óra körül, Tarnabodon, a Tarna utcában lévő (céltévesztés révén) nem romák által lakott, de elhanyagolt, szegényes épületekben élő személyek családi házára, válogatás nélkül öt Molotov-koktélt dobtak és 28 lövést adtak le ismeretlen tettesek (K. Árpád, K. István, P. Zsolt). A támadás során személyi sérülés nem történt.

2008. november 3-án, 1.00 óra körül ismeretlen elkövetők (K. István és P. Zsolt) Nagycsécse, a Dózsa György út egyik családi házára Molotov-koktélokot dobtak, illetve vadászfegyverekből az épületekre lőttek, míg társuk (K. Árpád) távcsöves fegyverből tüzelve „támogatta” társait. A Dózsa György út 8. számú ház redőnyeire és ablakain áthatoló lövedékek *N. Tiborné* és *N. József* halálát okozták.

2008. december 15-én, 17.00 óra körül ismeretlen tettes (K. Árpád) az Alsózsolca, Dankó Pista utca egyik épülete előtt, az esti szürkületben fát aprító két személyre Mauser típusú golyós fegyverből, kb. 135 méter távolságból leadott lövéssel életveszélyesen megsebesítette *R. Krisztiánt*.

2009. február 23-án, 0.30 óra körül ismeretlen tettesek (K. Árpád, K. István és P. Zsolt) Molotov-koktéllal felgyújtották a Tatárszentgyörgy, Fenyves sor 3. szám alatti, *Cs. Róbert* és ötfős családja által lakott épületet, majd a tűz elől a szabadba menekülő férfit, karján a négyéves gyermekével együtt közvetlen közlőrl, sörétes fegyverből leadott lövésekkel megölték.

2009. április 22-én, 22.00 órakor, Tiszalökon ismeretlen tettes (K. Árpád), társai támogatásával (K. István, P. Zsolt, Cs. István) golyós vadászfegyverből leadott egyetlen lövéssel megölte a Nefelejcs utcai, kivilágított családi házból kilépő és éppen munkába induló *K. Jenőt*.

2009. augusztus 3-án, 2.00 óra körül ismeretlen tettesek (K. Árpád, K. István, P. Zsolt és Cs. István) behatoltak a Kisléta, Bocskai utca 7. szám alatti házba, ahol közvetlen közlőrl leadott lövésekkel megölték az ágyban fekvő *B. Máriát*, míg leányát, *P. Tímeát* életveszélyesen megsebesítették.

Utóbbi két bűncselekmény során Cs. István vezette azt a járművet, amellyel az elkövetők a helyszíneket megközelítették, illetve onnan távoztak.

Az elkövetés szervezettsége és fejlődéstörténete

A helyszíni adatgyűjtésekből rendelkezésre álló információk elemzése nyomán, valamint utólag, az elfogások utáni vallomások, illetve a házkutatásokon lefoglalt bűnjelek értékelése nyomán megállapítható volt, hogy az elkövetők aprólékosan megtervezték a bűncselekmények előtti, alatti és utáni magatartásukat.

Előzetes terepszemlét végeztek a romák által lakott kisebb településeken, az internetről letölthető műholdas felvételeket és a személyes megfigyelések során digitális fényképezőgéppel készített felvételeket közösen elemezték.

Az elkövetéshez használt fegyvereket különböző helyeken elrejtették, valamint a bűncselekmény-sorozat előtt A4-es papírlapokra leadott lövésekkel kipróbálták őket, így a tűzerejükkel, ölühatásukkal tisztában voltak. A fegyverek kezelése során jártasságot mutattak az elkövetők. A fegyvereket egymás között felosztották: az egyes bűncselekmények során a tettesek „ragasztottak” az általuk már kipróbált fegyverekhez. A lefoglalások után a genetikai vizsgálatokkal is sikerült az egyes lőfegyvereket „megszemélyesíteni”, személyhez kötni. A nyomozás adataiból kitűnt, hogy az elkövetők ezen felül a hajdúhadházi katonai laktanyából Kalasnyikov gépkarabélyok megszerzését is tervbe vették.

A helyszíneket a JDG-019 forgalmi rendszámú Opel Astra típusú személygépkocsival közelítették meg, amely közvetlenül nem volt az elkövetők személyéhez köthető: K. Árpád sógornőjének, az Angliában tartózkodó *N. Szilviának* a tulajdonában volt. A járműre általában négynapos autópályamatricát vásároltak, ez idő alatt a terepszemle és a konkrét cselekmény végrehajtása is megtörtént. A helyszínek közelében a jármű rendszámábláit öntapadós fóliával ragasztották le, így az esetleges szemtanúk csak a jármű fehér színéről, átlagos külleméről tudtak beszámolni.

A sajtó folyamatosan közölte az eseményeket, és hivatalos forrásból is megerősítették, hogy a rendőrség a nyomozás folyamán ellenőrzi az autópályákon – így különösen a kelet-magyarországi helyszíneket összekötő M3-as autópályán – elhelyezett kamerák felvételeit, a bűncselekmények helyszíneit lefedő mobil-átjátszóállomások forgalmát.

Az elkövetők a sajtóhírek megjelenése után már alsóbbrendű utakat vettek igénybe, és K. István grafikus foglalkozású élettársa segítségével az említett Opel Astrára olyan rendszámokat nyomtattak, amelyek az interneten eladásra kínált hasonló színű, felszereltségű és típusú járműveken szerepeltek. A járművel az egyes helyszínektől több száz méterre, néha néhány kilométer-

re álltak meg és gyalogosan, katonai jellegű felsőruházatban, bakancsban, taktikai övvel ellátva „menetfelszerelésben” cserkésztek be a közvetlen helyszínt.

A bűncselekmény elkövetése során a tettesek külön erre a célra a személyi adataik megadása nélkül vásárolt mobiltelefonokat és kártyákat használtak, amelyeket fegyelmezetten, szinte kizárólag az egymás közötti kommunikációra vetettek be a helyszíneken. A tarnabodi bűncselekmény előtt három Icom típusú URH adó-vevőt is vásároltak és használtak a teljesebb konspiráció érdekében.

A helyszíneken az előzetes tervek szerinti katonai jellegű, összehangolt műveletre emlékeztető mozgást végeztek: általában K. Árpád a távcsöves golyós fegyverrel, távolról nyújtott „tüzérségi” támogatást társainak, akik a városi „gerillaharcukat vívták” a békésen éjszakázó romák által lakott községek utcáin.

Eleinte a falvak határában lévő úgynevezett „cigánysoron” választottak célpontokat, vagyis a megközelítés és a távozás zavartalansága miatti kisebb kockázatot vállalták. Idővel már bemerészkedtek az épületek közé, ahol közelről leadott lövésekkel támadtak. A hatás fokozása és a sértettek előcsalogatása érdekében előbb a házakra, majd az ablakokon át a házakba dobták a házi gyártású Molotov-koktéjjaikat. A koktélok hang- és tűzhatását is tudták fokozni, amikor ezeken kénlapokat is meggyújtottak, így a tűz és fojtogató füst miatt az álmukból felriadó emberek a szabadba menekültek... ahol már csőre töltött fegyverekkel vártak rájuk az elkövetők.

A debreceni, nyíradonyi, alsózsolcai és tiszalöki helyszíneken ettől részben eltért a végrehajtás, hiszen itt távolról, a többé-kevésbé megvilágított – és alkalmilag kiválasztott – célpontra adott le lövéseket golyós fegyveréből K. Árpád.

Az elkövetők gátlástalanságára jellemző, hogy a cselekménysor elején magatartásukkal összefüggésben, eshetőleges szándékkal elkövetett emberölés büntett kísérleteiről beszélhetünk, míg a Nagycsécseken elkövetett bűncselekmény után az élet kioltására irányuló, egyenes szándékú tényállások következtek. Gondoljunk csak a tatárszentgyörgyi esetre, amikor apát és fiát közvetlen közelről ölték meg, vagy az utolsó kislétai helyszínre. Itt az elkövetők már az ajtót berúgva hatoltak be a házba, és közelről, több fegyverből egyidejűleg leadott lövésekkel támadtak a védtelen anyára és lányára.

Az emberölés-sorozat felderítésének főbb irányai

A kronológiából is látható, hogy a bűncselekmény-sorozat ismérvei, vagyis a közös elemek viszonylag gyorsan felismerhetővé váltak. Az összehasonlító fegyverszakértői vélemények beérkezéséig is megállapítható volt, hogy az M3-as autópályán megközelíthető kistelepülések cigányok lakta, faluszéli, védtelen házai szolgáltak általában célpontként, itt hétköznapiakon, éjfél körül, feltehetően két-három fő rutinosan megtervezett taktikai rendben, azonos fegyverekkel és azonos típusú lőszerrel hajtották végre a cselekményeket.

A sértettek között sem közvetlenül, sem közvetve nem volt kimutatható személyes, gazdasági vagy más kapcsolat. A felállított verziók közül a szélsőséges ideológia szerint, illetve a romák által, az elkövetők ellen korábban elkövetett bűncselekmények miatti bosszú, vagy a romák által okozott valós vagy vélt sérelmek miatti elkövetés verziói voltak a legkézenfekvőbbek. A verziók ellenőrzése, illetve a nyomozás a következő főbb vonalakon zajlott:

1. A helyszíni vonalon adatgyűjtést folytattunk a bűncselekmények közvetlen és tágabb környezetében. Elszámoltattuk az állandó lakosokat, és ellenőriztük a községek átmenő forgalmát. A bűncselekmény elkövetése után azonos napokon és napszakokban is visszatérő módon folytattuk az adatgyűjtést. Tanúként hallgattuk meg a releváns ismeretekkel bírót, de szinte általános tapasztalat volt, hogy a bűncselekmények elkövetése utáni hisztérikus közhangulatban kevés hitelt érdemlő információt tudtunk gyűjteni. Beszerztük és elemeztük az érintett településeken, illetve a településekhez vezető útvonalakon működő biztonsági kamerák és térfigyelő rendszerek felvételeit.
2. A szakértői vonalon, az igazságügyi orvos szakértőkön kívül kiemelt érdemmel a Bűnügyi Szakértői és Kutatóintézet (a továbbiakban: BSZKI) valamennyi szakértő osztálya közül is a nyom-, illetve a fegyverszakértői terület, de mindenekelőtt a genetikai szakértői osztály tevékenysége. E szakértő ágak képviselői már a felderítés szakaszában egzakt, egyúttal orientáló véleményeikkel voltak segítségünkre. A fegyverek és lőszer azonosításán túl a fel nem robbant Molotov-koktélokra készítették a későbbi azonosításhoz elengedhetetlen genetikai profilokat, illetve megállapították két ismeretlen elkövető rokonsági, testvéri kapcsolatát is.
3. A sértetti vonalon az egyes sértettek életvitelét, előéletét és kapcsolatrendszerét próbáltuk tisztázni, valamint a sértettek közötti direkt és indirekt kapcsolat lehetőségét vizsgáltuk.

4. A fegyver–lőszer vonalon valamennyi fegyverkereskedelmet folytató céget, a kelet-magyarországi vadásztársaságokat, lőtereket, illetve a legális fegyvereket tartó személyek sokaságát ellenőriztük.
5. Hívásforgalmi adatok nyomán az egyes bűncselekmények helyszínein, illetve a megközelítési és távozási útvonalain telepített mobil-átjátszóállomások forgalmát értékeltük és elemeztük, valamint az egyes toronyforgalmi adatokat a közös telefonszámok kiszűrése érdekében összehasonlítottuk. Megközelítőleg ötmillió hívásadatot tartalmazó elemzőmunka mellett a nyomozás során felvetődő célszemélyek kizárását is részben így végeztük el.
6. A közútforgalmi adatok vonalán, az autópályákon vásárolt matricák révén folytattunk adatgyűjtést, valamint a forgalmat ellenőrző kamerák nyolcszáz órányi felvételeit elemeztük, és több mint 1,8 millió gépkocsival kapcsolatos adatot értékeltünk.
7. A bejelentési vonalon a sajtótevékenységnek és a százmillió forintba emelt nyomravezetői díjnak tulajdonítható módon, 460 személyre szóló bejelentés érkezett, amelyek csak részben voltak jóindulatúnak mondhatók, miközben az ellenőrzésük rengeteg energiát vitt el (előélet vizsgálata, az adott személy elszámoltatása, telefonjainak ellenőrzése, esetleg poligráfós és DNS-vizsgálata).
8. A „bosszú vonalon” igyekeztünk ellenőrizni, hogy a bűncselekmény-sorozat hátterében állhat-e az, hogy az ismeretlen tettesek vagy hozzátartozóik sérelmére, esetleg romák követhettek el bűncselekményt. Több mint 1300 személy elleni erőszakos bűncselekmény nyomozati iratait kellett értékelnünk.
9. A szélsőséges csoportok vonalán a társszervekkel együtt igyekeztünk ellenőrizni az e csoportokat alkotó személyeket.

A nyomozó csoport munkájának megszervezése

Az egyes bűncselekmények helyszínei kelet-magyarországi megyékben voltak (Hajdú-Bihar, Borsod-Abaúj-Zemplén, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Heves, illetve Pest megye), így a bűncselekményekkel kapcsolatos elsődleges intézkedéseket, halaszthatatlan nyomozati cselekményeket az arra illetékes városi és megyei rendőri szervek végezték (helyszínbiztosítás, forró nyomon üldözés, helyszíni szemle stb.). Az ügyeletek jelentése nyomán néhány órán belül – általában országos főkapitányi döntés nyomán – az emberölések nyomozását a Nemzeti Nyomozó Iroda (a továbbiakban: NNI) hatáskörébe utalták.

Az egyes bűncselekmények hatékony felderítése érdekében önmagában is szükségesnek mutatkozott nyomozó csoport alapítása, de a tízrendbeli, egymás után bekövetkező cselekménysor megszakítása, az újabb bűncselekmények megelőzése, az egy időben keletkező feladatok nagy száma és jellege, az operatív és nyílt tevékenység térbeli megoszlása egyértelműen indokolta a nyomozó csoport létrehozását.

A nyomozó csoport az NNI-n belül alakult meg, ezen belül is a bűnügyi főosztály különleges ügyek osztályára szignálták az ügycsoportot. A nyomozó csoport létszámáról a sajtó tudni vélte, hogy a nyomozás végén száz kollegám dolgozott az ügyben. Valójában a 830 fős budapesti és hat régiós egységgel is megerősített egykori NNI valamennyi munkatársa kivette részét a munkából. A klasszikus vonalak vezetését az egyes osztályok, alosztályok vezetői végezték, így például a bűncselekmények helyszínein az adatgyűjtéseket, tanúkutatásokat, az e téren rutinnal bíró életvédelmi osztály munkatársai oldották meg, de például a bejelentések vagy az információk alapján látóterbe kerülő személyek célzott, komplex ellenőrzését legtöbbször a felderítő főosztály munkatársai végezték.

Az NNI budapesti központi egységei mellett a régiós kirendeltségeink nyomozóira is számos feladat hárult. A nyomozás folyamán számtalan információ futott be a megyei rendőri szervektől, amelyek egyébként sok megkeresés végrehajtásában közreműködtek. Az érintett vagy veszélyeztetett megyék bűnügyi állományát folyamatosan, néha személyes előadások és ismertető keretében tájékoztattuk a nyomozás állásáról, az elkövetői profilról, a végrehajtandó feladatokról.

Ilyen nagy létszámú, feladatorientált, ad hoc csoporton belül a legfontosabb volt a megbízható információáramlás megoldása (utasítás, feladatszabás, a végrehajtás szervezése, koordinálása, az információk maradéktalan ellenőrzése, referáltatás stb.). A reggeli és délutáni igazgatói eligazításon, továbbá az egyes vonalak referáltatása során, szóban, írásban és digitális úton áramlottak az információk, amelyek alapján stratégiai, taktikai és konkrét döntéseket kellett hozni. Az NNI igazgatójaként – az ügycsoport tárgyi súlyára tekintettel – szinte folyamatos jelentési kötelezettségem volt a bűnügyi főigazgató és az országos rendőrfőkapitány úrnak.

A szűkebben vett nyomozó csoporton és az NNI-n kívül, a megyei főkapitányságok bűnügyi és közrendes állománya maximálisan kivette részét a felderítésből: például az úgynevezett „fegyver–lőszer vonalon” az ország összes vadász- és fegyverboltját, továbbá a lőtereket csak rajtuk keresztül, velük együtt tudtuk ellenőrizni. Az úgynevezett „bosszú” vagy a „bejelentési” vona-

lon felvetődő célszemélyek tucatjait a megyékben dolgozó kollégák zárták ki megnyugtató módon.

Szoros volt az együttműködés a közrendvédelmi szolgálati ággal, aminek keretében úgynevezett „hálótervet” készítettünk, vagyis a már bűncselekmény helyszínéül szolgáló településeket, továbbá a támadásnak kitett települések veszélyeztetettségét a bűnügyes és a közrendes kollégák felmérték, értékelték. Az értékelés szempontja volt a település elhelyezkedése, megközelíthetősége, a lakosság összetétele stb. A tervben határoztuk meg az újabb bűncselekmények megelőzésére szolgáló intézkedéseket (folyamatos járőrözés, úgynevezett „gördülő akciók” stb.), valamint a bűncselekmény-sorozat megszakítását célzó feladatokat (ellenőrző-áteresztő pontok létesítése, az igazoltások bűnügyi szempontú metodikája, a személyek és gépjárművek ellenőrzéséről készült jelentések jelentőrendszere stb.).

Az együttműködők körében kell megemlítenünk az illetékes megyei főügyészségeket, a Belügyminisztérium struktúrájába tartozó titkosszolgálatokat, és a felderítéshez, bizonyításhoz pótolhatatlan segítséget nyújtó BSZKI-t.

A bűncselekmény-sorozat tizennégy hónapon át tartó feladatot adott a nyomozó csoportnak, ez pedig egyre fokozódó munka- és pszichés terhet jelentett az NNI vezetői és beosztotti állományának. Az ügycsoport nyomozása időt és energiát vett el az NNI-hez telepített más ügyektől, így a bűncselekmények időbelisége, átfutási ideje romlott, de most már elmondható, hogy a romaemberölés-sorozat mellett az NNI-re szignált többi bűncselekmény felderítése és bizonyítása sem szenvedett csorbát.

A nyomozó csoport munkájának logisztikai feltételeit is meg kellett szervezni: alapvetően a meglévő gépjármű-, híradás- és irodatechnikai háttérrel dolgoztunk, de az elemző-értékelő kapacitásunk bővítésre szorult mind hardver-, mind szoftveroldalról.

Az elkövetők azonosítása és elfogása

Az élet elleni bűncselekmények elhúzódó nyomozása során keletkező számtalan, szerteágazó információ feldolgozása időigényes, alapos elemző-értékelő munkát követel. A tíz helyszínes emberölés-sorozat nyomozása során mire az egyes helyszíneken végeztünk a szemlékkel, adatgyűjtésekkel, szakértői tevékenységgel, máris bekövetkezett az újabb bűncselekmény, amely a társadalmi nyomás mellett nem adott lehetőséget az elmélyült elemzésre.

A párhuzamosan több vonalon futó nyomozásban az áttörésre akkor került sor, amikor egy éles szemű kollégám a híváslisták újbóli kiértékelésekor összefüggéseket talált. Az elkövetők a galgagyörki és a tiszalöki helyszínen ugyanazokat a munkatelefonokat használták, de az eddigi forgalmazási fegyelmet az utóbbi helyszínen megszegve, nemcsak egymással, hanem egy „civil” számmal is kommunikáltak. Később, a gyanúsítottak elfogása után derült ki a banánhéjnak tekinthető telefonhívások háttere.

A K. testvérek tizenhat, illetve hét nappal az egy halálos áldozatot követelő tiszalöki bűncselekmény előtt, személyesen tartottak terepszemlét Tiszalökon. Április 22-én a szokásos terepmintás gyakorlóöltözetben, fegyvereikkel, az említett Opel gépkocsijukkal közelítették meg a várost. P. Zsolt nem vett részt az elkövetésben, viszont az eljárás későbbi negyedrendű vádlottja, Cs. István sofőrként közreműködött. Miután társai a fegyvereikkel, hátizsákjaikkal kiszálltak a járműből, ő maga Polgár településre autózott, és az említett munkatelefonok, illetve URH adó-vevő útján várta társai jelentkezését.

A helyi körzeti megbízott ekkor igazoltatta is Cs. Istvánt, aki a kocsiban talált és a fegyverek szállítására alkalmas gitártokról, távcsőről, valamint az adóvevő készülékről nem tudott elfogadható magyarázatot adni. Elmondta, hogy egy hölgyre vár, akivel még csak az interneten vette fel a kapcsolatot, az említett tárgyakat pedig horgászatnál használja a kölcsönként járművel együtt.

Társai a távolság miatt előbb telefonon, majd adóvevő útján irányították a bűncselekmény utáni találkozási pontra. Ezután mellékutakon Debrecen felé autóztak, de Balmazújváros térségében a jármű elakadt a felázott földúton. Ekkor K. Árpád kénytelen volt az eddig csak egymás közötti kommunikációra használt telefonjával 3.46-kor felhívni barátnőjét, *F.-né Ny. Évát*. A nő a helyszínre autózott, az Opelt traktorral kivontatták a sárból, majd a tettesek visszatértek Debrecenbe.

Az elkövetés éjszakáján indított „segélykérő” hívások a csoport bukásához vezettek. A galgagyörki és a tiszalöki mobil-átjátszótoronyok forgalmi adatainak ismételt összevetése és elemzése során, a 2009. augusztus 11-én felszínre kerülő összefüggés után felgyorsultak az események.

Az F.-né kezében lévő készülék hívószáma nyomán jutottunk el a használó személyhez, majd a debreceni Perényi1 elnevezésű szórakozóhelyhez, valamint a klub alkalmazásában álló szélsőséges ideológiát valló alkalmazottakhoz, a tényleges elkövetőkhöz.

A telefonos információ felvetődése után tíz nappal, 2009. augusztus 21-én, a hajnali órákban, előre meghatározott terv szerint, több mint háromszáz

(NNI-s, illetve más társszerveknél dolgozó) kolléga összehangolt művelete nyomán, az említett szórakozóhelyen történt meg K. Árpád, K. István és P. Zsolt egyidejű elfogása. Az elszámoltatások és az adatgyűjtések során terhelő adatok merültek fel Cs. Istvánra is, akinek elfogására néhány órával később került sor.

A tárgyi bizonyítás rendszere

A gyanúsítottak 2009. augusztus 22-i elfogása után tartott helyszíni szemlék és házkutatások során, a személyükhöz köthető ingatlanokban lefoglaltak egyebek között öt sörtétes, egy golyós vadászfegyvert, egy FP9 Parabellum típusú maroklőfegyvert, számtalan, különböző gyártmányú és kaliberű löszert. Lefoglalták továbbá az Opel Astra típusú személygépkocsit és gumiabroncsait, különböző mobiltelefonokat és SIM-kártyákat, a gyanúsítottak felsőruházatát, bakancsaikat, autópálya-matricák vásárlási bizonylatait, ragasztószalagokat, feszítővasat, számítógépet stb. Ezeket a bűnjeleket a tizenegy bűncselekmény helyszínén megtartott szemlék idején rögzített bűnjelekkel (lövedékmарadványok, lőszerhüvelyek, Molotov-koktélos palackok alkotóelemei, lábbelinyom-töredékek és járműabroncs-nyomok) hasonlították össze a különböző szakértői ágak munkatársai.

A fegyverszakértői vizsgálatok alapján kimondható volt, hogy a gyanúsítottaktól lefoglalt lőfegyverek azonosak a besenyszögi rablás során eltulajdonított eszközökkel. A különböző helyszíneken lefoglalt golyós és sörétes lőszerhüvelyeket, valamint lövedékeket ezekben a fegyverekben működtették. A gyanúsítottaktól lefoglalt golyós és sörétes löszerekkel megegyező típusú lövedékeket és lőszerhüvelyeket rögzítettek korábban a szakértők az egyes helyszíneken.

A hemogenetikai szakértők megállapítása szerint a házkutatásokon lefoglalt lőfegyverekről a gyanúsítottak DNS-profilja volt kimutatható, sőt a DNS-profilok, valamint a gyanúsítottak későbbi vallomása alapján egyértelművé vált, hogy az egyes fegyvereket melyik gyanúsított használta a helyszíneken. K. Árpád a Mauser, K. István a Franchi, míg P. Zsolt a Fabarm gyártmányú lőfegyvert birtokolta és használta. A házkutatáson lefoglalt löszereken K. Árpád DNS-profilja volt meghatározható, mint ahogy a piricsei helyszínen hátramaradó egyik lőszerhüvelyről is. A tarnabodi helyszíni szemle során két Molotov-koktél rongydarabjáról K. Árpád, K. István és P. Zsolt kevert DNS-tulajdonságait tartalmazó profilokat, míg a nagycsécsi helyszínen hátramara-

dó szigetelőszalagról a K. testvérek kevert DNS-profilját határozták meg a szakértők.

A nyomszakértői vélemény szerint a piricsei bűncselekmény helyszínéhez vezető földúton rögzített gumiabroncsnyom származhat az említett Opel Astra téli gumiabroncsától. A besenyszögi rablás helyszínén hátramaradó bakancsnyom P. Zsolt lábbelijétől származott, a hemogenetikai szakértő kimutatta benne a genetikai profilját is. Az Alsózsolcán és Kislétán rögzített bakancsnyomok K. István és P. Zsolt lakásaiban lefoglalt lábbeliktől származtak. Az említett rablás során használt feszítővassal, illetve a sértettek megkötözésére használt ragasztószalaggal azonos fizikai tulajdonságú eszközök lefoglalására került sor a házkutatásokkor.

A vegyész szakértői vélemény szerint a piricsei és a tarnabodi bűncselekmények helyszínein eldobott Molotov-koktélokhoz felhasznált rongydarabok szerkezetükben, színükben, anyagukban megegyeznek, és utóbbi helyszínen a három gyanúsított kevert DNS-profilja volt kimutatható. Bebizonyosodott, a Molotov-koktélokban lévő ásványolaj-termékeket a gyanúsítottak vallomása szerint nem a Mol (vagy más ismert) töltőállomásról, hanem egy magánkútról szereztek be.

A bűncselekmények helyszínén működő mobiltelefon-átjátszótoronyok adataiból megállapítható volt, hogy a galgagyörki és a tiszalöki bűncselekmény helyszínén és időpontjában ugyanazok a SIM-kártyák, illetve telefonszámok működtek. A kártyacserék után ugyanazokban a telefonkészülékekben, de más kártyák forgalmaztak a kislétai bűncselekmény helyszínén és időpontjában. Az azonosított SIM-kártyákat és készülékeket a gyanúsítottaktól foglalták le. A híváslisták ellenőrzése nyomán az említett helyszínek megközelítési, majd az elkövetés után a távozási útvonala rekonstruálható volt. Figyelemre méltó volt az a körülmény is, hogy K. István, az egyébként is használatában lévő telefonjáról a bűncselekmények elkövetése utáni hajnali órákban rendszeresen SMS-t küldött a barátnőjének.

A nyomozás során beszerzett adatok szerint az Opel Astra a galgagyörki, a tarnabodi, a nagycsécsi és az alsózsolcai bűncselekmény helyszínéhez közelítve, vagy onnan távozva vette igénybe az M3-as autópályát, így az út-idő grafikonokkal közvetve is bizonyítható volt a gépkocsi használóinak érintettsége. A galgagyörki, a tarnabodi és az alsózsolcai bűncselekmények idején váltott autópálya-matricákat K. Árpád vásárolta meg.

Az informatikai szakértők a számítógépek, telefonok és fényképezőgép memóriáiból feltérképezhették a gyanúsítottak egymás közötti kapcsolatát, egyben érdeklődési körét (szélsőséges oldalak felkeresését, letöltött cikkeket,

fényképeket). A helyszínekről készült fényképek, térképek, fegyverhirdetési szövegek letöltése, vagy éppen a bűncselekmény-sorozatról szóló tudósítások is árulkodók voltak.

A személyi bizonyítékok

A bűncselekmények elkövetésekor 42 éves, hangtechnikus foglalkozású K. Árpád a csoport vezéralakjának számított. Részletes beismerő, önmagát és társait is terhelő vallomást tett a nyomozás során a galgagyörki, a piricsei és a tarnabodi bűncselekményekkel kapcsolatban, amit részben helyszíni kihallgatások formájában is megismételt.

Testvére, a 32 éves K. István jegyzető, portás foglalkozású, szintén feltáró jellegű beismerő vallomást tett a galgagyörki és a piricsei bűncselekmények kapcsán, míg P. Zsolt, szintén 32 éves biztonsági őr, debreceni lakos a nyomozás során tagadta a bűncselekmények elkövetését. Cs. István 28 éves egykori szerződéses katona, feltáró jellegű beismerő vallomást tett a tiszalöki és a kislétei cselekmények vonatkozásában.

A bűncselekmény háttéréről, az elkövetés motívumáról a gyanúsítottai vallomásokból lehetett következtetéseket levonni. E szerint K. Istvánt személyesen érték inzultusok a romáktól, hiszen tizenhárom éves korában rablás sértettje volt, később egy roma ember életveszélyesen megszurta, és az elkövetőt egy másodfokú eljárás nyomán felmentették. K. István testvérének és társainak szintén voltak személyes konfliktusaik is romákkal. Ezek mellett érzékenyen figyelték a médiában is megjelenő, romák által elkövetett jogsértésekkel kapcsolatos igazságszolgáltatásról szóló híreket, így például az olaszliszkai lincselés hírére felbuzdulva radikalizálódtak, úgy érezték, hogy a magyar lakosságot ért méltánytalanságok ellen csoportjuknak kell valamit tennie. 2008 végén közösen jutottak arra az elhatározásra, hogy a törvények és az igazságszolgáltatás „elégtelensége” miatt saját kezükbe veszik a cigányok megrendszabályozását. A céljuk a roma lakosság megfélemlítése volt.

A gyanúsítottai vallomások közös eleme volt, hogy az emberéletet is követelő bűncselekményt egyik gyanúsított sem ismerte el, majd védőik tanácsára megtagadták az együttműködést és a vallomástételt a nyomozás során.

Az elkövetőkkel szemben megállapított bűncselekmények minősítése

Az előbbi tényállások alapján K. Árpád, K. István és P. Zsolt gyanúsítottak cselekményei alkalmasak voltak

- egyrendbeli, a Btk. 321. § (1) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdés a) és c) pontjai szerint minősülő fegyveresen, csoportosan elkövetett rablás;
- egyrendbeli, a Btk. 263/A § (1) bekezdés a) pontjába ütköző és minősülő, visszaélés lőfegyverrel, lőszerrel büntett; valamint
- egyrendbeli, a Btk. 166. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés a), c), f), g), i) pontjai szerint minősülő, előre kitervelten, aljas indokból, több emberen, részben sok ember életét veszélyeztetve, részben tizennegyedik életét be nem töltött személy sérelmére elkövetett emberölés büntett elkövetésével, amelyet mint társtettesek követtek el.

Cs. István gyanúsított egyrendbeli, a Btk. 166. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés a) és f) pontjai szerint minősülő, előre kitervelten, több emberen elkövetett emberölés büntett elkövetésével volt gyanúsítható, amelyet mint bűnsegéd követett el.

Az eseménysorban a nagycsécsi két halálos áldozatot követelő bűncselekmény elkövetéséig eshetőleges, míg az alsózsolcai bűncselekménytől kezdődően az elfogásukig terjedő időszakban elkövetett bűncselekmények tekintetében egyenes – a sértettek életének kioltására irányuló – szándék vezette a tetteseket.

A minősítő körülmények tekintetében az előre kiterveltséget a gyanúsítottai vallomások és a szakértői vélemények alapozták meg azzal, hogy a helyszínek megközelítése, a cselekmények megtervezése, a szükséges eszközök beszerzése tudatos és tervszerű volt. Az aljas indokból történő elkövetést támasztja alá a cselekmények rasszista indíttatása, a gyanúsítottak által bevallott cél, hogy az élet kioltására irányuló cselekményeiket a roma népcsoport megfélemlítése érdekében követték el. A több emberen, illetve a sok ember életét veszélyeztető elkövetési módok törvényi indoklása közismert, míg a tatárszentgyörgyi és a kislétai bűncselekmények során a gyermekkorú sértettek életkorára tekintettel volt megállapítható a minősítő körülmény.

Eljárási hibák és tanulságok

Ahogy korábban említettem, az egyes bűncselekmények helyszínein a tudomásra jutás után a helyi rendőrkapitányságok munkatársai kezdték meg a helyszínek biztosítását, az adatgyűjtést stb. A helyszíni szemlék esetében a városi kapitányságok, illetve a megyei rendőr-főkapitányságok bizottságai dolgoztak. Az eltérő összetételű, képzettségű, végzettségű és tapasztalatú szemlebizottságok által készített jegyzőkönyvek nem minden esetben feleltek meg a tartalmi és formai követelményeknek (felületes fogalmazás, pontatlan mérések stb.), ez a későbbi szakértői tevékenységre is kihatott.

A legtöbb nehézséget a tatárszentgyörgyi kettős emberölés helyszíni szemléje okozta. Ebben az esetben órákon át tartotta magát az a nézet, hogy apa és fia elektromos zárlat okozta robbanás és tűz következtében halálozott el. A helyszínen dolgozó rendőrök, sőt a sérülteket vizsgáló ügyeletes orvos, és a tűzoltók sem ismerték fel a sértettek halálának tényleges okát és körülményeit. Rendkívüli halálesetként közigazgatási eljárást kezdeményeztek, de amikor a túlélő családtagok és szomszédok töltényhüvelyeket, valamint a falu szélén a helyszínre vezető lábnyomcsapást fedeztek fel, átértékelték a cselekményt. Ezután került csak sor igazságügyi boncolás elrendelésére és alapos bűnügyi szemle lefolytatására.

A gyanúsítottak elfogására a Perényi1 elnevezésű debreceni szórakozóhelyen került sor. A jegyzőkönyvből nem derült ki egyértelműen, hogy a több helyiségre tagolt építményben jogszerűen tartott helyszíni szemle során pontosan melyik helyiségben kerültek elő a fegyverek, ráadásul az eljárási cselekmény időpontjának megállapítása is részben pontatlan volt, mivel az alkalmazott videokamera az augusztusi szemle idején még téli időszámítás szerinti időt mutatott. A tanúk és a hatósági tanúk szerepét sem a valóságnak megfelelően rögzítették, így például egy másik debreceni helyszínen házkutatáson részt vevő személyt a nyomozók kihallgatásra kísértek, majd csak a szemle befejezése után érkezett vissza a helyszínre, ez azonban a jegyzőkönyvből nem derült ki.

A szemlén készült videofelvételen az egyik tűzszerész – aki biztonsági szempontból a bizottság tagjai előtt kereste, majd meg is találta a fegyverek egy részét – hangja hallható, aki beszámolt a fegyverek feltalálásáról: „Először lesz majd egy IKEA-s szatyor, és abban van két duplacsövű fegyver.” A tűzszerész egy veremben megtalálta a fegyvereket, majd azok átvizsgálása után visszahelyezte őket. Ezután a szemlebizottság az említett helyen „ismé-

telten” megtalálta, rögzítette, lefoglalta ezeket az eszközöket. Mindez később támadási felületet adott a gyanúsítottak és védőik számára...

Összességében megállapítható volt, hogy a helyszíni szemlék és házkutatások megtartására törvényes indokkal szükségszerűen került sor, de például az említett házkutatási jegyzőkönyv önmagában nem volt alkalmas arra, hogy az eljárási cselekmény szabályszerű lefolyását bizonyítsa. Mindezért az elsőfokú tárgyaláson valamennyi résztvevő (nyomozók, technikusok, tűzszerészek, hatósági tanúk) kihallgatása útján lehetett csak tisztázni az eljárási cselekmények részleteit.

A nyomozás kriminalisztikai tanulságai és az ebből fakadó feladatok

- a) A rendészeti szervek szorosabb együttműködésének igénye fogalmazódott meg a negyedrendű vádlottnak, Cs. Istvánnak a Katonai Biztonsági Hivatalhoz fűződő – és sajtónyilvánosságot is kapó – kapcsolata miatt. A terrorcselekmények és más, a társadalomra kiemelt veszélyességet jelentő bűncselekmények megelőzése, megszakítása, felderítése és bizonyítása érdekében történő együttműködés valamennyi rendészeti szerv és titkosszolgálat feladata. Az egyes szervezetek felderítő és feldolgozó munkája révén megszerzett információk nem csak az adott szervezet „tulajdonai”. (A nyílt és operatív munka során összegyűjtött információk megosztását részben törvények írják elő, részben az információk megosztásának fóruma a 2010 óta újra rendszeresen ülésező Nemzetbiztonsági Munkacsoport Terrorellenes Koordinációs Bizottsága. Az információk teljes körű elemzésére és értékelésére a Szervezett Bűnözés Elleni Koordinációs Központ jogutódjaként 2016-ban megalakuló Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központ hivatott.)
- b) A rendőrségen belül a bűnügyi és rendészeti szolgálati ág szorosabb együttműködésére kell törekedni a kiemelt bűncselekmények felderítése terén is. E két szolgálati ág tevékenységének jótékony hatását a romagyilkosság-sorozat nyomozása is megmutatta. A bűnügyi információk alapján lehetett hatékonyan működtetni az úgynevezett „hálóprogramot”, ellenőrző-áteresztő pontokat telepíteni stb., de a hatékony közterületi jelenlét során készült jelentések is számos nyomozati feladatot generáltak, amely segítette a nyomozók munkáját.
- c) A konkrét ügy nyomozása folyamán előtérbe került a bűnelemzés helyzete, mivel igény volt arra, hogy az információkat valós időben szintetizálhas-

suk. Az összehasonlító ügyelemzésre és az operatív bűnelemzésre volt szükségünk. (A bűnügyi szolgálati ágon belül 2010 óta tudatos lépések történtek a háromszintű bűnelemzés meghonosítására.)

- d) A konkrét ügy nyomozásához segítségünkre voltak az FBI néhány napot hazánkban töltő viselkedéselemző egység munkatársai is. Az egyes helyszínek vonatkozásában megismerték a helyszíni szemlék jegyzőkönyveit, a szakértői véleményeket, illetve az adatgyűjtések megállapításait, és konzultáltak nyomozó kollégáimmal is. Az elmúlt évek tapasztalatai azt bizonyítják, hogy a Magyarországon szerencsére ritkán előforduló emberölés-sorozatok nyomozása során az FBI profilalkotói – néhány napos magyarországi tapasztalatcsere során – csak viszonylag általánosan megfogalmazható pszichológiai profilt tudtak adni. Az emberölés-sorozatok mellett, az egyéb élet, nemi erkölcs, illetve vagyon elleni bűncselekmények felderítésénél is szükség lenne elkövetői profilra. (2015 óta a Készenléti Rendőrség kiemelt ügyeket felderítő főosztályán a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen karöltve igyekszünk megteremteni a hazai pszichológiaiprofil-alkotás alapjait, és már elkészültek az első ilyen tartalmú szaktanácsadói vélemények.)
- e) A felderítés és a bizonyítás gerincét a szakértői bizonyítás adta, ez felértékeli a Bűnügyi Szakértői és Kutatóintézet – illetve a 2017-ben ennek jogutódjaként létrejövő – Nemzeti Szakértői és Kutatóközpont tevékenységét. (A genetikai, daktiloszkópiái és nyomszakértői területek személyi, tárgyi megerősítése, nyilvántartásaik bővítése 2011 óta folyamatos.)
- f) A kiemelt súlyú bűncselekmények helyszínein országos illetékességgel működő technikai egység felállítására keletkezett igény. (2011-től a BSZKI keretein belül felállt a bűnügyi technikai főosztály, ennek központi technikai osztálya hivatott az egész ország területén a nap bármely szakában a kiemelt bűncselekmények helyszíni szemléit kiemelkedő szinten ellátni.)
- g) A tatárszentgyörgyi bűncselekmény körülményeinek vizsgálata ismét felkeltette az igényt a bűnügyi orvosi szolgálat újjászervezésére. (A BSZKI 2011-es átszervezése nyomán, osztály jogállással kezdődött meg ez a munka.)
- h) A romaemberölés-sorozat felderítése és nyomozása során óriási segítséget jelentett, hogy az egyes vonalakon felvetődő célszemélyek ellenőrzését nemcsak a nyomozás adatai és a különböző nyilvántartási adatok egybevetése útján lehetett elvégezni, hanem az NNI Bűnügyi Ellátó Szervek közreműködése révén, operatív erők, eszközök és módszerek komplex alkalmazására volt azonnali lehetőségünk.
- i) Az ügycsoport nyomozása a sajtóérdeklődés középpontjában állt. Egyrészt folyamatosan hiteles, de szűkszavú tájékoztatást kellett nyújtanunk az egyes

helyszíneken történekről, a nyomozás állásáról, ugyanakkor igyekeztünk a felderítés érdekében a lakosságot bevonni a munkánkba. Ennek része volt a díjkitűzéssel kombinált sajtófelhívás, de igyekeztünk üzeni is a gyanúsítottaknak, illetve közvetlen környezetüknek, amikor nyilvánosságra hoztuk, hogy legalább két elkövető között testvéri rokonságot feltételezünk... (A bűncselekmények felderítése érdekében megfontolandó a sajtó tudatos felhasználása, például dezinformációk közlése révén. A célnak megfelelő országos, regionális, vagy helyi szinten meg kell találnunk azokat a formákat, amelyekkel a lakosság bevonása megtörténhet: például kisebb településeken szórólapok, és a helyi sajtó útján stb.)

- j) A konkrét ügy nyomozása során előforduló eljárási, kriminalisztikai hibák elemzését el kell végezni, és a hasonló esetek elkerülése érdekében oktatás tárgyává kell tenni. (Mindez az ORFK Bűnügyi Főigazgatóság bűnügyi főosztálya által az életvédelmi szakterületen dolgozók számára szervezett 2016-os továbbképzés része volt, ahol az ügy első fokú bírójának segítségével dolgoztuk fel az eljárás anyagát.)